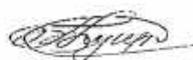

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Валентина КУПРІЯНОВА

«29» серпня 2025 р.

СИЛАБУС ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародний ринок товарів та послуг

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Освітня програма: Експертиза товарів та послуг

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2025 року

Харків – 2025 р.

Розробник:

д. н. держ. упр., професор
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Вікторія ШВЕДУН
(ім'я та прізвище)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки та публічного управління факультету програмної інженерії та бізнесу:
Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри 601

д-р. наук. з держ. управл., проф.
)

Вероніка КОВАЛЬЧУК

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студентського

самоврядування від факультету № 6

Ярослава ЧЕРНА

1. Загальна інформація про викладача

Шведун Вікторія Олександрівна, д. н. з держ. упр., професор. Викладає в університеті наступні дисципліни:

- Публічне управління в економічній сфері;
- Політика європейської інтеграції;
- Міжнародний ринок товарів та послуг;
- Міжнародні економічні відносини;
- Інновації та цифрова трансформація;
- Міжнародна інвестиційна діяльність.

Напрями наукових досліджень: державне управління у сфері забезпечення національної безпеки, державне регулювання рекламної діяльності, державне регулювання туристичної сфери, міжнародне публічне управління та євроінтеграція.

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	Денна, заочна
Семестр	8
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>денна</u> : 3 кредитів ЄКТС / 90 годин (30 аудиторних, з яких: лекції – 18, практичні – 12; СРЗ – 60); <u>заочна</u> : 3 кредитів ЄКТС / 90 годин (6 аудиторних, з яких: лекції – 2, практичні – 4; СРЗ – 84)
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні, самостійна робота.
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – іспит
Пререквізити	Товарознавство послуг, Товарознавство (Непродовольчі товари), Ідентифікація та методи визначення фальсифікації, Товарознавство (Харчові продукти), Міжнародні економічні відносини
Кореквізити	Економіка та управління у сфері торгівлі
Постреквізити	

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Метою викладання навчальної «**Міжнародний ринок товарів та послуг**» є вивчення теорії та практики функціонування світових ринків товарів і послуг, формування уявлення про вплив екзогенних і ендогенних факторів на динаміку конкретного ринку, підготовка до роботи в умовах реальної практичної діяльності, розвиток здатності до саморозвитку, підвищення своєї кваліфікації і майстерності, високим рівнем понятійного мислення, ерудованістю, умінням одержувати й обробляти потрібну інформацію.

Завдання

Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародний ринок товарів та послуг» є:

- засвоєння теоретичних основ організації та функціонування світового ринку товарів і послуг;
- оволодіння знаннями про особливості функціонування світових ринків товарів і послуг;
- освоєння аналітичної та дослідницької роботи про зовнішньоторговельні ринки товарів і послуг;
- представлення результатів аналізу у вигляді відповідних аналітичних оглядів.

Компетентності, які набуваються

Загальні:

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові:

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК 4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

Результати навчання:

ПРН 14. Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 16 Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

ПРН 19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

ПРН 20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

Міждисциплінарні зв'язки: Маркетинг; Бізнес проекти у підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи світового ринку товарів і послуг

Тема 1. Поняття та сутність міжнародного ринку товарів і послуг

Форма занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Анотація:

Загальна дефініція світового ринку товарів і послуг. Функції міжнародного ринку товарів і послуг. Типи світових ринків товарів і послуг. Структура світових ринків товарів і послуг. Специфіка зовнішньоторговельних міждержавних зв'язків на міжнародному ринку товарів і послуг.

Тема практичного заняття: типи світових ринків товарів і послуг.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Самостійної роботи здобувачів:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Світовий товарний ринок

Форма занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Анотація:

Гармонізована система опису і кодування товарів. Структура світового товарного ринку. Міжнародні торговельні угоди як дієвий механізм регулювання світових товарних ринків. Методика та принципи розрахунку індексів цін на міжнародних товарних ринках. Еластичність попиту і пропозиції за цінами на світовому ринку товарів і послуг.

Тема практичного заняття: методика та принципи розрахунку індексів цін на міжнародних товарних ринках.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Самостійної роботи здобувачів:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Світовий ринок послуг: сутність, особливості, галузева структура.

Форма занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Анотація:

Сутність терміну «Світовий ринок послуг». Тенденції розвитку сфери послуг на міжнародному рівні. Особливості світового ринку послуг. Специфічні особливості світової торгівлі послугами. Способи організації світової торгівлі послугами. Галузева структура світового ринку послуг.

Тема практичного заняття: Способи організації світової торгівлі послугами.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Самостійної роботи здобувачів:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Кон'юнктура міжнародного ринку товарів і послуг

Форма занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Анотація:

Поняття загальноекономічної світової кон'юнктури. Цілі та завдання вивчення кон'юнктури міжнародного ринку товарів і послуг. Кон'юнктурутворюючі фактори міжнародного ринку товарів і послуг: циклічні та нециклічні. Напрями та методи аналізу кон'юнктури міжнародного ринку товарів і послуг.

Тема практичного заняття: напрями та методи аналізу кон'юнктури міжнародного ринку товарів і послуг.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Самостійної роботи здобувачів:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Ціноутворення на міжнародному ринку товарів і послуг

Форма занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Анотація:

Змістовна характеристика світової ціни. Ключові характеристики світових цін. Класифікація ціноутворюючих чинників на світовому ринку товарів і послуг. Методика та принципи розрахунку індексів цін на міжнародному ринку товарів і послуг. Приведення конкурентних цін і цін світового ринку до єдиного рівня.

Тема практичного заняття: методика та принципи розрахунку індексів цін товарів і послуг на міжнародному ринку.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали,

інструменти): відсутні.

Самостійної роботи здобувачів:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 6. Особливості регулювання міжнародного ринку товарів і послуг

Форма занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Анотація:

Регулювання преференційної торгівлі в межах СТО. Угода TISA стосовно міжнародної торгівлі послугами. Державні закупівлі в міжнародній торгівлі послугами. Підходи до лібералізації міжнародного ринку послуг. Особливості залучення прямих іноземних інвестицій до сфери послуг.

Тема практичного заняття: державні закупівлі в міжнародній торгівлі послугами.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Самостійної роботи здобувачів:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

Модуль 2.

Змістовний модуль 2. Характеристика ключових сегментів світового ринку

Тема 7. Міжнародний ринок високотехнологічної продукції

Форма занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Анотація:

Тенденції та особливості розвитку ринку машин і устаткування. Сучасні масштаби світової торгівлі технологіями. Загальна характеристика світового ринку машин і устаткування. Форми зовнішньої торгівлі машинами та устаткуванням.

Тема практичного заняття: загальна характеристика світового ринку машин і устаткування.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Самостійної роботи здобувачів:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 8. Консалтингові послуги на міжнародному ринку

Форма занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Анотація:

Історія виникнення і розвитку світового консалтингу. Сутність і основні форми консалтингу. Загальні і специфічні риси консалтингових послуг.

Особливості міжнародних консалтингових послуг. Багатонаціональні консалтингові компанії на світовому ринку товарів і послуг.

Тема практичного заняття: загальні і специфічні риси консалтингових послуг.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Самостійної роботи здобувачів:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 9. Роль і місце транспорту на міжнародному ринку товарів і послуг

Форма занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Анотація:

Особливості транспорту як міжнародної галузі виробництва. Структура вантажообігу світового транспорту. Регулювання міжнародного змішаного сполучення. Перспективи розвитку міжнародного транспортного комплексу.

Тема практичного заняття: структура вантажообігу світового транспорту.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Самостійної роботи здобувачів:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 10. Послуги у сфері міжнародного туризму та готельного бізнесу

Форма занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Анотація:

Економічна сутність та види міжнародного туризму. Ключові чинники, що впливають на розвиток світового туризму і гостинності. Сучасні технології на ринку туристичних послуг. Міжнародні готельні ланцюги на ринку гостинності.

Тема практичного заняття: види міжнародного туризму.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Самостійної роботи здобувачів:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 11. Міжнародний ринок освітніх послуг

Форма занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Анотація:

Специфіка освітніх послуг. Тенденції розвитку світового ринку освітніх послуг. Освітній простір в сучасному світі. Міжнародна торгівля послугами освіти. Трансграничне забезпечення освітніх послуг. Міжнародна програмна інституційна мобільність.

Тема практичного заняття: міжнародна торгівля послугами освіти.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Самостійної роботи здобувачів:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 12. Міжнародний ринок сільськогосподарської продукції

Форма занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Анотація:

Особливості сільськогосподарського виробництва та його вплив на світовий товарний ринок. Регіональні мегаринки міжнародного ринку сільськогосподарської продукції. Тенденції розвитку світового ринку сільськогосподарської продукції. Сучасні технології на світовому ринку сільгосппродукції.

Тема практичного заняття: регіональні мегаринки міжнародного ринку сільськогосподарської продукції.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Самостійної роботи здобувачів:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача

Модульний контроль 2

Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

5. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...2	5	0...10
Робота на практичних заняттях	0... 5	3	0...15
Модульний контроль	0...35	1	0...25
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...2	4	0...8
Робота на практичних заняттях	0... 6	3	0... 18
Модульний контроль	0...35	1	0...24
Усього за семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою (іспит)
90 – 100	Відмінно
75 – 89	Добре
60 – 74	Задовільно
0 – 59	Незадовільно

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – мати мінімум знань і умінь для забезпечення програмних результатів навчання. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи.

Добре (75-89) – знати основні теми дисципліни. Показати вміння виконувати та захищати всі практичні роботи в обумовлений викладачем строк з обґрунтуванням рішень та заходів, які запропоновано у роботах.

Відмінно (90-100) – мати знання, що дозволять самостійно, вільно та обґрунтовано відповідати на будь які питання щодо теорії і практики міжнародного ринку товарів та послуг.

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Інтерактивний формат курсу передбачає обов'язкову присутність на практичних заняттях. Здобувачі освіти, які з поважних причин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, зобов'язані протягом тижня узгодити з викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять.

Пропущені заняття мають бути відпрацьовані на найближчій консультації не пізніше ніж протягом тижня після пропуску. Відпрацювання здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. У виняткових випадках дозволяється письмова форма відпрацювання – шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

Очікується, що роботи здобувачів освіти будуть їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням: <https://library.khai.edu/catalog>

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:
<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=4960>

11. Рекомендована література

Базова

1. Світовий ринок товарів та послуг : навч.-метод. посібник / Л.Л. Носач [та ін.]. – Харків : «Видавництво «Форт», 2014. – 295 с.

2. Світовий ринок товарів та послуг: підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, А.В. Бохан [та ін.]; За заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2016. – 708 с.

3. Опорний конспект лекцій з курсу «Світовий ринок товарів та послуг» для здобувачів першого рівня здобуття вищої освіти спеціальності 075 «Маркетинг» всіх форм навчання / уклад. Чернобровкіна С.В. – Харків : НТУ «ХП», 2023. – 95 с.

4. Міжнародна торговельна діяльність: підручник / В.В. Рокоча, В.Г. Алькема, В.І. Терехов, інші. – К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2018. – 698 с.

5. Міжнародна торгівля: Навч. посіб. / Моїсеєко Т. Є. – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 287 с.

6. Осика С.Г., П'ятницький В.Т. Світова організація торгівлі / 3-тє видання, перероблене і доповнене. - К.: «К.І.С.», 2018. – 516 с.

7. Міжнародна мікроекономіка. Навч. посіб. Видання 3-тє перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.

8. Міжнародна торгівля: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПП ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнецова, В.В. Чорній, О.С. Ченуша. – Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 191 с.

Допоміжна

1. Григорова-Беренда Л. І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі : навчальний посібник / Л. І. Григорова-Беренда, М. В. Шуба. – 2-ге вид., випр., перероб. і доп. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. – 136 с.
2. Інфраструктура товарного ринку, товарознавство [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи студентів спеціальності 073 «Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня / уклад. Т. Є. Сігаєва. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 43 с.
3. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посібник / Л. Л. Носач, В.О. Козуб, П.Л. Гринько, А.С. Дядін – Харків: «Видавництво «Форт», 2014. – 295 с.
4. Міжнародний маркетинг: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 075 «Маркетинг», освітня програма «Промисловий маркетинг» / Співаковська Т.В., Царьова Т.О.; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 71 с.
5. Міжнародні економічні відносини: Навчальний посібник / А.І. Боярчук, Р.П. Огородник, І.А. Плющик, Н.М. Антофій, Н.Є. Федорова – Херсон, ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», – 2018. – 374 с. URL: <https://eir.kntu.net.ua/jspui/bitstream/123456789/347/1/>
6. Реалізація потенціалу розвитку вищої освіти України через експорт освітніх послуг// Економічний розвиток: теорія, методологія, управління [матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції]. – 28-30 листопада 2016р. – Будапешт-Прага_Київ, 2016. – 386с. С. 170-176
7. Міжнародна економічна діяльність України: навчальний посібник / В. П. Галушко, Н. Є. Голомша, О. М. Файчук, О. В. Файчук. – К.: НУБіП України, 2016. – 447 с

12. Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України. – URL: <http://www.mon.gov.ua>
2. Державна служба статистики України. – URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського. – URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. United Nations Conference on Trade and Development Statistics. – URL: https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_ChosenLang=en
5. Сайт Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). – URL: <https://stats.oecd.org/index.aspx>
6. Організація об'єднаних націй. – URL: <http://www.un.org>
7. Міністерство закордонних справ України. – URL: <https://mfa.gov.ua/>